

KLASSIEK Toppianisten Vicky Chow en Saskia Lankhoorn vormen samen het trans-Atlantische pianoduo X88. Komend weekend spelen ze in Nederland drie concerten met uitsluitend muziek uit 2017.

Door onze medewerker **Joep Stapel** Foto **Andreas Terlaak**

'Geef ons maar nieuwe muziek'

Nee, geven Saskia Lankhoorn en Vicky Chow toe, een trans-Atlantisch pianoduo begin je niet omdat het zo praktisch is. Zeker niet als je allebei een bloeiende solocarrière hebt en in toonaangevende ensembles speelt - Lankhoorn in Klang uit Den Haag, Chow in de Bang on a Can All-Stars uit New York. Bovendien is Lankhoorn sinds september curator van *Dag in de Branding*, die viermaal per jaar plaatsvindt in Den Haag. De agenda's zitten vol, soms zien ze elkaar maar één keer in een jaar. Voor het interview is Chow daarom via Skype vanuit Brooklyn op bezoek in Lankhoorns Haagse huiskamer.

„Als we bij elkaar zijn is het enorm intens”, zegt Lankhoorn (1979). „Zodra Vicky straks in Nederland is repeteren we tien uur per dag.”

„Het is een beetje belachelijk”, lacht Chow (1983), „maar wij houden allebei van onmogelijke dingen.”

Bovendien verlenen hun verschillende thuissteden het duo een bijzondere dynamiek: ze brengen twee werelden bij elkaar. New York bruist van energie en competitie, vindt Lankhoorn - iedereen zoekt voortdurend de grens op, wil beter worden. Andersom raakt Chow bij ieder bezoek weer onder de indruk van de ruimte en het licht in Nederland: „Den Haag is zo groen! De natuur en de rust geven me inspiratie.”

Komend weekend spelen Lankhoorn en Chow als pianoduo X88 in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag concerten met louter kakelverse noten: op het programma staan drie wereldpremières, en het vierde stuk, *Dimensional Bloom* van Tristan Perich, brachten ze eerder dit jaar in New York in première. Vier composities uit 2017 op één avond - dat maak je niet vaak mee. Maar voor Lankhoorn en Chow is het vanzelfsprekend. Zij leggen zich toe op nieuwe muziek.

„Daarvoor zijn heel veel redenen”, zegt Chow. „Als wij het niet doen, wie dan wel? Er is al zoveel nadruk op de klassieke traditie - en die is natuurlijk ook geweldig. Maar het *Derde pianoconcert* van Rachmaninov heeft ons echt niet nodig. Deze muziek wél. Dit is onze cultuur van nu, en die vraagt om nieuwe ambassadeurs.”

De belangrijkste reden is de opwinding van het nieuwe, de reflectie van

het huidige tijdsgewricht. „Als kind hield ik erg van de piano”, zegt Lankhoorn, „maar ik had het gevoel dat ik niet de juiste stukken speelde - het klassieke repertoire vertelde niet de verhalen van het heden.” Dat herkent Chow meteen: „Voor mij voelde klassieke muziek spelen alsof ik een kostuum moest aantrekken en een rol aannemen. Bij nieuwe muziek breng je iets tot klinken wat nog nooit iemand heeft gehoord, je kunt het zelf vormgeven - dat is magisch.”

In 2012 werden Lankhoorn en Chow aan elkaar voorgesteld door componiste Kate Moore (zie kader). Voor een uitvoering van Moores *The body is an ear*

speelden ze voor het eerst samen en de instant chemie was reden genoeg om X88 op te richten.

Missie

X88 heeft de missie om nieuwe werken voor pianoduo aan de canon toe te voegen. Want helaas is het nog steeds vaak zo dat wereldpremières direct in een la verdwijnen. „Wij willen deze stukken zo vaak mogelijk spelen, niet alleen om er steeds dieper in door te dringen, maar ook om het publiek ervoor te vergroten. Als het bij één uitvoering blijft ontstaat er geen verbinding”, zegt Lankhoorn. „Muziek heeft tijd nodig om te groeien, zich te vestigen”, zegt Chow.

” Nieuwe muziek heeft ons nodig

COMPONIST

Kate Moore ontvangt de Matthijs Vermeulenprijs

Zaterdag ontvangt de Australisch-Nederlandse componist Kate Moore (1979) de prestigieuze Matthijs Vermeulenprijs voor haar werk *The Dam* (2015).

Door onze medewerker **Joep Christenhusz**

Je bent de eerste vrouwelijke winnaar van de Matthijs Vermeulenprijs. Hoe voelt dat? Moore: „Ik voel me onuitsprekelijk vereerd, maar ik vind de situatie ook opmerkelijk. Nederland telt nogal wat goede vrouwelijke componisten en die zijn al die jaren over het hoofd gezien. Er lijkt sprake van een disbalans, mannen en vrouwen worden nog altijd anders beoordeeld. Dat is niet alleen onrecht, het is ook jammer want ik geloof heilig dat een grotere diversiteit het muziekleven rijker maakt. Uiteindelijk zou geslacht geen rol moeten spelen. De muziek moet voor zichzelf kunnen spreken. Dat is geen kwestie van mannelijk of vrouwelijk maar van kwaliteit.”

De natuur is een terugkerend thema in je werk, zo ook in 'The Dam'. Waarom? „Ik ben opgegroeid in New-South Wales, een omgeving waar het landschap zingt, zoals de oorspronkelijke bewoners van Australië zegen. Het voortdurende ritmische gegons van

dicaden, kikkers en vogels, dat tevens het uitgangspunt was voor *The Dam*, maakt dat je de contouren van het landschap kunt horen. Zulke ervaringen hebben mij ten diepste gevormd: ik hoor muziek in de natuur. In mijn werk probeer ik die muziek te vangen in een organische interactie van klanken.”

Waarom componeer je?

„Ik ben nieuwsgierig naar hoe iets klinkt. Klank is voor mij een manier om de wereld te verinnerlijken. Neem de geometrische patronen in kristallen of varens. Op papier is dat al een prachtig wiskundig spel van verhoudingen en lijnen, maar als je zo'n vorm hoorbaar kunt maken dan wordt er compleet in ondergedompeld. Ik vergelijk componeren wel eens met het maken van een akoestische virtual reality.”

Hoe zou je je muziek in woorden beschrijven?

„Mijn favoriete Nederlandse woord is 'stroming', in de zin van elektriciteit, een rivier of een hartslag. Essentieel is het idee van beweging, puls en richting. Ik hoop dat mijn muziek de luisteraar meezuigt in een stroom van klank. Hoe tactieler die ervaring, hoe beter. Uiteindelijk ligt daar ook een link met de natuur. Als ik componeer dan put ik uit een universele energie. Als mijn werk wordt uitgevoerd dan komt die energie weer vrij, in een fysieke stroom van geluidsgolven en frequenties.”

Daarom blijft het ook nog steeds zo belangrijk om opnames te maken: iedereen weet hoe Bachs *Goldbergvariaties* ongeveer moeten klinken, maar de interpretaties van X88 zetten een standaard waar er simpelweg nog geen bestaat. *Dimensional Bloom* van Perich nemen ze binnenkort op en ook voor de andere stukken bestaan plannen.

„Ik ben ervan overtuigd dat er een veel groter publiek voor deze muziek is dan wij nu bereiken. Daarom vind ik het geweldig dat we vrijdag in de The Rest is Noise-serie in het Bimhuis staan, waar veel avontuurlijke pop- en elektronicaliefhebbers komen. En ook De Doelen trekt een heel breed publiek”, zegt Lankhoorn.

Opdrachten verstrekken

Hoewel ze samen nog maar weinig concerten hebben gegeven, merken Lankhoorn en Chow dat de componisten met wie ze afzonderlijk samenwerken ook in X88 geïnteresseerd waren: hé, jullie hebben toch een duo? Zo konden ze uiteindelijk vier opdrachten verstrekken aan componisten met wie ze nauwe banden hebben. „Misschien zal een van deze stukken later de *Goldbergvariaties* van onze tijd blijken”, zegt Chow. „En het spannende is dat we nog niet weten welke.”

De vier werken zijn heel verschillend. *Dimensional Bloom* van Tristan Perich is wat hij een 'duet tussen musici en programmeercode' noemt en maakt op originele manier gebruik van elementaire 1-bit-elektronica. Aan de andere kant van het spectrum staat Nik Bärtsch, die uit de jazz komt en muziek met een meditatief karakter componeert. *naked*, I van Vanessa Lann heeft een subtiele theatrale dimensie, zegt Lankhoorn: „Geen grote bewegingen, maar simpele dingen die je de ruimte geven om je spel en je persoonlijkheid te tonen.”

Het werk van Pete Harden behoort tot zijn 'Preservation'-serie van composities gebaseerd op bijzondere vlinders. Harden verzamelt wereldwijd vlinders en heeft een grote collectie. Voor X88 koos hij de 'Pearl Morpho'. Het stuk komt pas tijdens de repetities tot stand en wordt geheel gebaseerd op dialoog tussen hen drieën. Lankhoorn: „Petes stuk is het meest conceptueel en vrij, maar die vlinder geeft al veel richting. Het idee van een vlinderstuk voor twee vleugels spreekt me erg aan. Het zijn zulke grote zware instrumenten, maar daarin gaan we op zoek naar een fonkelende lichtheid.”

X88: 1/12 (Bimhuis A'dam), 2/12 (De Doelen R'dam) & 3/12 (Korzo Den Haag). Vicky Chow solo: 4/12 (De Doelen).